

Sygn. akt: III AUa 250/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Maria Padarewska - Hajn (spr.)

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

del. SSO Joanna Baranowska

Protokolant: st. sekr. sądowy Aleksandra Słota

po rozpoznaniu w dniu 9 grudnia 2014 r. w Łodzi

sprawy **F. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 12 grudnia 2013 r., sygn. akt: V U 851/13,

oddala apelację.

Sygn. akt: III AUa 250/14

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 kwietnia 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił F. P. prawa do emerytury wcześniejszej wskazując, że ubezpieczona, na wymagany przepisami ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 15 – letni staż pracy w szczególnych warunkach udowodniła tylko 11 lat 5 miesięcy i 16 dni.

Odwołaniem z 19 maja 2013 r. ubezpieczona zakwestionowała prawidłowość rozstrzygnięcia organu rentowego, wniosła o jego zmianę i przyznanie jej prawa do wnioskowanego świadczenia. Odwołująca podniosła, że z treści przedłożonych przez nią świadectw pracy, wynika, iż poczynając od 1979 r. w szczególnych warunkach przepracowała ponad 20 lat, pracę tą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, cały czas w jednakowy sposób. Z treści spornej decyzji ZUS nie wynika natomiast, czemu organ rentowy za okres pracy w szczególnych warunkach uznał tylko okres 11 lat, odmawiając przy tym doliczenia w poczet rzeczzonego stażu pracy pozostałego okresu zatrudnienia.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wyjaśnił, że w poczet szczególnego stażu pracy nie uwzględnione zostały okresy urlopów wychowawczych, z których F. P. korzystała od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23

grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r. Podzielając w tym zakresie stanowisko Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wyrażone w wyroku z 23 października 2012 r. w sprawie III AUa 1401/12, organ rentowy podkreślił, że „okres urlopu wychowawczego można uwzględnić wyłącznie w ogólnym stażu ubezpieczeniowym, ale okres ten nie stanowi okresu pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze”. Wobec tego Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdzając, że (...) P. nie posiada 15 – letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił jej przyznania emerytury.

Zaskarżonym wyrokiem z 12 grudnia 2013 r. w sprawie V U 851/13, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, oddalił odwołanie.

Orzeczenie to zapadło w następującym stanie faktycznym:

F. P. urodziła się (...) W dniu 3 kwietnia 2013 r. wniosła

o przyznanie emerytury. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że na dzień 1 stycznia 1999 r. ubezpieczona legitymuje się stażem ogólnym w wymiarze 20 lat. Poza sporem pozostaje, że F. P. posiada staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 11 lat 5 miesięcy i 16 dni, na który składają się okresy zatrudnienia: (od 12 lutego 1979 r. do 2 kwietnia 1984 r., od 25 listopada 1986 r. do 22 grudnia 1991 r. oraz od 29 września 1997 r. do 31 grudnia 1998 r.). Organ rentowy nie uwzględnił przy tym okresu pobierania przez nią zasiłku chorobowego od 17 grudnia 1997 r. do 20 grudnia 1997 r. Będąc zatrudnioną w Fabryce (...) S.A. w R., ubezpieczona korzystała z urlopów wychowawczych w okresach od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23 grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala bowiem uznać, że F. P. legitymuje się 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Sąd I instancji, dzieląc w tym zakresie decyzję organu rentowego, odmówił zaliczenia w poczet szczególnego stażu pracy okresu zatrudnienia w Fabryce (...) S.A. w R., w którym ubezpieczona korzystała z urlopów wychowawczych od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23 grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r. W uzasadnieniu podniesiono, że skoro przez pracę w szczególnych warunkach rozumie się wykonywanie pracy w określonym charakterze, a nie pozostawanie w stosunku pracy, nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do pracy w szczególnych warunkach, jeżeli pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy podkreślił, że w okresie urlopu pracownik jest zwolniony z obowiązku świadczenia pracy w celu umożliwienia mu sprawowania opieki nad dzieckiem. W treści rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ustalono, bowiem, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do opisanych w nim świadczeń są okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Przepisy rozporządzenia wymagają, zatem by praca, o której w nich mowa wykonywana była faktycznie. Formalne trwanie zatrudnienia nie jest zatem wystarczającym argumentem za doliczeniem do okresu pracy w szczególnych warunkach okresu niewykonywania pracy w czasie korzystania z urlopu wychowawczego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonej nie jest zasadne, a sporne okresy korzystania z urlopów wychowawczych nie mogą uzupełnić szczególnego stażu pracy. W związku z tym, sąd I instancji, uznając wyliczenia organu rentowego dotyczące stażu pracy F. P. za prawidłowe, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie ubezpieczonej oddalił.

Powyższe orzeczenie zaskarżyła apelacją z 3 lutego 2014 r. F. P. zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez pominięcie § 17 ust.

1 i ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych oraz dokonanie błędnej wykładni przepisów art. 32 i art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

w zakresie pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych, którym przysługuje prawo do świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku;

2. naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez pominięcie przepisów szczególnych i zasad derogacyjnych wynikających ze stosowania prawa poprzez brak oceny w uzasadnieniu uprawnienia wnioskodawczyni jako ubezpieczonej korzystającej z urlopu wychowawczego.

W świetle tak sformułowanych zarzutów apelacji, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, względnie dokonanie zmiany i uwzględnienie odwołania, a w konsekwencji przyznanie jej prawa do wnioskowanego świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i z tego powodu podlega oddaleniu.

W niniejszej sprawie spór dotyczył tego, czy okresy, w których F. P. korzystała z urlopów wychowawczych, będąc zatrudnioną w Fabryce (...) S.A. w (od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23 grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r.) w R., powinny zostać uwzględnione do stażu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy odmówił, bowiem zaliczenia spornych okresów urlopów wychowawczych w poczet szczególnego stażu pracy, podnosząc, że w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy prawa „okres urlopu wychowawczego można uwzględnić wyłącznie w ogólnym stażu ubezpieczeniowym, ale okres ten nie stanowi okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze” (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 23 października 2012 r. w sprawie III AUa 1401/12). Zdaniem skarżonej, stanowisko organu rentowego pozostaje zaś w sprzeczności z rzeczywistym brzmieniem § 17 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych.

Na wstępie wskazać należy, że podstawę ustalenia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach stanowi art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu ubezpieczonemu, urodzonemu po 31 grudnia 1948 roku, przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 60 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy tj. na dzień 1 stycznia 1999 roku, osiągnął okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) tj. 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, czyli 20 lat.

Poza tym, stosownie do treści art. 184 ust. 2 przywołanej ustawy, emerytura przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy.

W myśl § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, okresy pracy uzasadniające prawo do wcześniejszego świadczenia emerytalnego to okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywana jest stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 ww. rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji,

w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust.

2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy. Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Z akt niniejszej sprawy wynika, że F. P., w okresie od 12 lutego 1979 r. do 31 lipca 2008 r. była zatrudniona w Zakładach (...) S.A.

w R. początkowo jako „szlifierz powłok” (w okresie od 12 lutego 1979 r. do 23 listopada 1986 r.), następnie jako „lakiernik natryskowy” (w okresach od 24 listopada 1986 r. do 22 grudnia 1994 r. oraz od 29 września 1997 r. do 31 lipca 2008 r.). W toku

postępowania przed organem rentowym ubezpieczona przedłożyła trzy świadectwa pracy

w szczególnych warunkach, wszystkie datowane na dzień 12 grudnia 2008 r., wystawione przez Zakłady (...) S.A. w upadłości, z których wynika, że

zajmowane przez nią stanowiska pracy, na których wykonywała czynności polegające na lakierowaniu ręcznym lub natryskiwanym nie zhermetyzowanym, odpowiadają stanowiskom określonym, jako „szlifierz powłok lakierniczych” oraz „lakiernik natryskowy”, wymienionym w wykazie A dziale XIV poz. 17 pkt. 2 i 8 wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z 7 lipca 1987 r. w sprawie zasad wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu przemysłu chemicznego i lekkiego. Przedłożone przez F. P. ww. świadectwa pracy nie były przez organ rentowy w żaden sposób kwestionowane. Na ich podstawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył w poczet szczególnego stażu pracy 11 lat 5

miesiący i 16 dni zatrudnienia w Zakładach (...) S.A. w R. na wymienionych w tych świadectwa stanowiskach.

Organ rentowy wskazał przy tym, że z treści znajdującego się w aktach sprawy świadectwa pracy z 22 grudnia 1994 r. wynika, iż w okresie od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23 grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r., a więc w okresie zatrudnienia w (...) S.A. ubezpieczona korzystała z urlopów wychowawczych, które to nie mogą zostać zaliczone w poczet szczególnego stażu pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego decyzja organu rentowego, jak również stanowisko zajęte w tym zakresie przez rozpoznający odwołanie sąd I instancji, są słuszne i znajdują oparcie zarówno w treści obowiązujących przepisów prawa, jak i jednolitej linii orzeczniczej. Okres urlopu wychowawczego nie stanowi bowiem okresu pracy

w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazać należy, że wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinien odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z pominięciem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik – zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy – zajmuje stanowisko,

z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarobkowania.

W takiej sytuacji, okoliczność, że okresy urlopu wychowawczego – wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. – są okresem podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy, które to stanowisko odnosi się do warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 29 ustawy o emeryturach i rentach nie jest wystarczające do uznania tych okresów za okresy wykonywania pracy

w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2014 r.

w sprawie I UK 6/14, LEX nr 1511194; w ten sam sposób: postanowienie Sądu Najwyższego z 6 maja 2008 r. w sprawie I UK 1/08, LEX nr 829086, wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 2013 r. w sprawie II UK 127/13, LEX nr 1451525).

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny podzielił pogląd wyrażony w treści zaskarżonego orzeczenia sądu I instancji, uznając, że sporne okresy urlopów wychowawczych, z których F. P. korzystała od 3 kwietnia 1984 r. do 24 listopada 1986 r. oraz od 23 grudnia 1991 r. do 22 grudnia 1994 r. nie mogą zostać uwzględnione w poczet stażu pracy w warunkach szczególnych, w którym mowa w art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Co za tym idzie, jako że ustalony dla skarżącej wymiar pracy w szczególnych warunkach nie osiągnął pułapu 15 lat, stwierdzić należy, iż ubezpieczona nie spełnia przesłanek uprawniających ją do emerytury wcześniejszej na podstawie art. 184 ustawy

z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z tego powodu zarówno sporna decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, jak również oddalający odwołanie wnioskodawcy wyrok Sądu Okręgowego uznać należy za słuszne i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Sytuacji tej nie zmienia fakt doliczenia okresu pobierania przez ubezpieczoną zasiłku chorobowego w okresie od 17 grudnia 1997 r. do 20 grudnia 1997 r., gdyż okres ten nie uzupełnia stażu pracy w warunkach szczególnych w sposób wystarczający dla uzyskania 15 lat.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny, uznając rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego za prawidłowe, działając na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację F. P. jako bezzasadną.